

## **ВІДГУК**

**офіційного опонента, доктора педагогічних наук Л. Г. Гаврілової  
на дисертаційне дослідження Чень Кай**

### **«МЕТОДИКА ВИКОНАВСЬКО-ПРОСВІТНИЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ В УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ І КИТАЮ»,**

**подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук  
за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання**

#### **1. Актуальність теми дисертаційного дослідження.**

В сучасних умовах глобальних соціокультурних змін, які відбуваються в різних країнах світу, у тому числі в Україні та Китаї, фахова підготовка студентів мистецької освітньої галузі наповнюється новим змістом, гостро постає проблема визнання значущості професійної місії вчителя музики, його просвітницької діяльності, яка виступає одним з можливих шляхів реалізації музично-культурного та особистісно-творчого розвитку учнівської молоді. Роль особистісних професійно значущих якостей і переконань майбутнього вчителя, які разом із набутими знаннями, вміннями й навичками уособлюють достойного представника музичної культури, значно зростає. Підготовка таких фахівців вимагає спрямування навчального процесу на майбутню педагогічну діяльність, посилення її просвітницького аспекту. У галузі мистецької освіти вона набуває інноваційного характеру, оскільки тільки той педагог може досягти високого рівня викладання, який здатний всебічного осмислити сучасну музично-педагогічну дійсність, самостійно оцінювати її позитивні і негативні сторони, а також творчо реалізувати власні ідеї. У цьому контексті дисертаційна робота Чень Кай є надзвичайно актуальною, а опрацьовані в ній теоретичні та практичні проблеми допомагають знайти відповіді на конкретні питання щодо удосконалення процесу фахової підготовки майбутніх учителів музики..

Дисертаційне дослідження виконано відповідно плану науково-дослідної роботи кафедри педагогіки мистецтва і фортепіанного виконавства Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова за темою «Вдосконалення музично-естетичного навчання учнівської молоді у різних ланках мистецької освіти». Тему дисертації затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 10 від 28 січня 2016 р.).

## **2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.**

Відповідно до мети дисертаційного дослідження, яка полягає у розробленні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх вчителів музики в умовах фортепіанного навчання, автором здійснено теоретичне узагальнення проблеми формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх учителів музики та окреслено новий підхід до її вирішення шляхом розробки та впровадження у навчальний процес авторської методики в процесі фортепіанної підготовки студентів.

Науковий апарат дисертаційного дослідження, його наукова новизна в цілому сформульовано коректно. Структура і логіка розгортання дослідницького пошуку переконлива: від розгляду науково-теоретичних засад дослідження і визначення сутності ключових понять до апробації методики виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх вчителів музики в умовах фортепіанного навчання.

У процесі дослідження автором вирішено низку наукових завдань, зокрема, розкрито наукову сутність ключового поняття «виконавсько-просвітницькі вміння» та перспективність формування цього феномена в умовах фортепіанного навчання; визначено компонентну структуру виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх вчителів музики; обґрунтовано

принципи і педагогічні умови, що сприяють формуванню виконавсько-просвітницьких умінь та перевірено їх дієвість в умовах фахової підготовки студентів; розроблено теоретичну модель формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх вчителів музики в процесі фортепіанного навчання та поетапну методику формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх вчителів, експериментально перевірено її ефективність та підтверджено отримані результати методами математичної статистики.

Для розв'язання поданих завдань автором використано низку загальнонаукових методів, серед яких:

- методи компаративного аналізу філософської, психолого-педагогічної та музикознавчої літератури з проблеми дослідження, педагогічного досвіду в галузі музичного навчання в Україні і Китаю, за допомогою яких було розкрито і конкретизовано зміст та структуру виконавсько-просвітницьких умінь, визначено критерії та показники рівнів сформованості означеного феномена; обґрунтовано організаційно-методичну модель формування виконавсько-просвітницьких умінь студентів мистецьких факультетів педагогічних університетів двох держав;

- методи цілеспрямованого педагогічного спостереження, бесіди, анкетування, інтерв'ювання студентів та викладачів, педагогічний експеримент, що дозволили діагностувати стан і визначити рівні сформованості виконавсько-просвітницьких умінь студентів, експериментально перевірити ефективність запропонованої організаційно-методичної моделі, забезпечити достовірність отриманих результатів дослідної роботи;

- методи статистичної обробки експериментальних результатів дослідження, представлених у вигляді таблиць і рисунків з метою наочного відображення ефективності розробленої методики.

Вивчення особливостей виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх вчителів музики в умовах фортепіанного навчання в контексті

концептуальних положень феноменологічного, синергетичного, особистісно-орієнтованого, аксіологічного і тезаурусного підходів дозволило зробити обґрунтовані теоретичні та емпіричні висновки й узагальнення. Дисертантом з'ясовано, що просвітницька діяльність вчителя є досить специфічною за своїм змістом, формам та умовам її проведення. Їй властиві всі основні соціальні функції мистецтва (аксіологічна, художньо-естетична, гедоністична, комунікативна, пізнавально-евристична), реалізація яких забезпечує всебічний прояв його виховних можливостей, а «висвітлювання» гуманістичного потенціалу мистецтва стає перспективним напрямком такої просвітницької діяльності. У контексті вищої музично-педагогічної освіти в дисертації виділено ряд професійних функцій, які притаманні просвітницькій діяльності сучасного музиканта.

Відзначимо також теоретичну значущість педагогічних принципів, на які доцільно спиратися у формуванні виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх педагогів-музикантів, до яких дисертантом віднесено: принцип *багатогранного естетико-мистецького тезаурусу*; принцип *поєднання образного осмислення з комунікативними вміннями*; принцип *розуміння авторської концепції*; принцип *діалогізації*; принцип *ситуативності*.

Спираючись на аналіз праць вітчизняних та зарубіжних учених, автор цілком доречно в структурі виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх педагогів-музикантів виокремлює музично-когнітивний, мисленнєво-операційний, комунікативно-емоційний та інтерпретаційно-компетентнісний компоненти.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані Чень Кай, ґрунтуються на глибокому аналізі наукової та науково-методичної літератури, опрацюванні значної кількості емпіричного матеріалу. Матеріал викладено відповідно до плану роботи. Загальні висновки дисертації та висновки за розділами ґрунтуються на результатах проведеного дослідження та відображають зміст викладеного матеріалу. Отже, у цілому можна констатувати їх аргументованість та завершеність.

### **3. Наукова новизна одержаних результатів**

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено змістовний і технологічний аналіз методологічних підходів гуманітарних наук, що дозволило конкретизувати зміст, структуру та розробити модель виконавсько-просвітницької діяльності майбутніх учителів музики. Важливе значення має уточнення поняття «виконавсько-просвітницькі уміння майбутнього педагога-музиканта» як дидактично доцільні способи дій, котрі передбачають оволодіння музичним матеріалом на виконавському і вербальному рівнях з можливістю його використання у музично-просвітницькій діяльності. До того ж автором визначено педагогічні умови формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх учителів музики та обґрунтовано можливості їх впровадження у процес педагогічних університетів України та Китаю; удосконалено комплекс методів і прийомів формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх учителів музики в умовах фортепіанного навчання. Відзначимо й подальший розвиток питань цільової спрямованості просвітницької діяльності майбутніх учителів музики, збагачення їх музичного тезаурусу та активізацію творчої самостійності.

Перераховані наукові результати, отримані автором, є його особистим внеском у вирішення важливої науково-теоретичної проблеми формування виконавсько-просвітницьких умінь майбутніх учителів музики. У цілому, слід зазначити, що дисертаційна робота Чень Кай є завершеним науковим дослідженням, виконаним на високому науковому рівні, яке містить вагомі теоретичні узагальнення, результати наукового пошуку в галузі теорії та методики музичного навчання.

### **4. Значення одержаних результатів для науки й практики та рекомендації щодо їх можливого використання.**

Розроблена та впроваджена у практичну підготовку майбутніх музикантів методика поетапного формування виконавсько-просвітницьких умінь студентів у процесі фортепіанного навчання спрямована на оптимізацію

мистецької, зокрема музично-педагогічної вищої освіти. Отримані у дослідженні теоретичні висновки та експериментальні дані можуть бути використані у педагогічних університетах України і Китаю з урахуванням національних та ментальних особливостей; для оновлення та коригування змісту навчальних предметів «Музичний інструмент» (фортепіано) і «Концертмейстерський клас», для створення навчально-методичних посібників і методичних рекомендацій з відповідних курсів, оскільки викладені у дослідженні методичні положення поглиблюють сучасне розуміння теорії і практики фахової підготовки майбутніх учителів музики.

#### **5. Повнота викладення наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації в опублікованих працях.**

Основні положення дисертації викладені в авторефераті. Аналіз змісту автореферату та дисертації доводить ідентичність їх структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами та підсумковим висновком. Зміст автореферату відображає основні положення та узагальнення, що містить дисертаційне дослідження.

Результати дисертаційного дослідження апробовано на міжнародних та всеукраїнських наукових конференціях, відображено в 12 публікаціях автора (11 із них одноосібні). В опублікованих працях висвітлені основні наукові положення дисертації, які становлять наукову новизну та винесені на захист. Оформлення дисертації та автореферату здійснено з дотриманням вимог МОН України.

#### **6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації**

У цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, необхідно зробити певні зауваження та вказати на деякі положення роботи, що вважаються дискусійними:

1. В контексті вищої музично-педагогічної освіти дисертантом виділено ряд професійних функцій, які притаманні просвітницькій діяльності сучасного музиканта. Вважаємо, що слід було більш докладно розкрити зміст організаторської функції, оскільки виконавсько-просвітницька діяльність може реалізовуватись саме завдяки правильній організації та поданню власних проєктів (напрацювань, умінь).

2. У структурі виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх педагогів-музикантів автором виокремлено чотири компоненти, серед яких цілком доречно вказано інтерпретаційно-компетентнісний. Обґрунтовуючи зміст цього компоненту доцільно було б розкрити поняття «компетентність», оскільки саме вона корелюється з поняттям «інтерпретація», утворюючи єдиний компонент. Слід було врахувати й загальні закономірності компетентнісного підходу, оскільки саме цей підхід є основою модернізації вищої мистецької освіти.

3. У третьому розділі роботи (пункт 3. 2.) доцільно було б розкрити особливості ведення просвітницької діяльності майбутніми музикантами, що залежать від форми, жанрів, музично-виконавського складу, об'єму, тематики, аудиторії тощо.

4. Робота набула б більшої логічної довершеності за умови збагачення інформацією щодо виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх учителів музики в університетах Китаю (як і зазначено в темі дослідження), із висвітленням особливостей та недоліків її здійснення.

### **Загальний висновок**

Дисертаційна робота Чень Кай «**Методика виконавсько-просвітницької підготовки майбутніх учителів музики в університетах України і Китаю**» є самостійним, завершеним, логічним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему. За рівнем наукової новизни одержаних результатів та їх практичною цінністю робота відповідає вимогам до кандидатських дисертацій, висунутих у «Порядку присудження наукових

ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (із змінами, внесеними згідно з постановами КМ № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор Чень Кай заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання.

Офіційний опонент

доктор педагогічних наук, професор,  
завідувач кафедри теорії та практики  
початкової освіти  
Державного вищого навчального закладу  
«Донбаський державний педагогічний  
університет»



**Л. Г. Гаврілова**

Підпис Л. Г. Гаврілової засвідчую  
Начальник відділу кадрів ДВНЗ «ДДПУ»



**Є. С. Сілін**